Ч. 250 Второк 5 (17) жовтня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

## Ще в справі нашого театру.

Коли „Буковина“ „Народна Часопись“ а відтак і „Галичанин“ собі порушили справу упадку нашого театру, а іменно ми стали домагати ся від товариства, під котрого зарядом стоїть театр, бодай якогось поясненя сеї справи, видів ся наконець видїл „Рускої Бесїди“ у Львові спонуканим дати в „Дїлї“ слїдуюче поясненє:

„Минулого тиждня подала „Буковина“ звістку, мов би видїл Рускої Бесїди дав без жадної причини димісию пани Стечиньскій, вдові по бувшім артисті руско-народного театру. Позаяк „Буковина“ до нинїшного дня не помістила спростованя, висланого їй уповновластненим до того референтом театральним, заявляє видїл сею дорогою, що повисше донесенє „Буковини“ є просто неправдиве. Видїл не дав димісиї пани Стечиньскій, але противно, пані Стечиньска сама внесла під днем 26 жовтня с. р. просьбу до видїлу з жаданем увільненя єї з дружини театральної і звороту кавциї до дня 5 падолиста с. р. Просьбі тій видїл не лиш не мав права відмовити, але радо вдоволив їй вже з тої причини, що пані Стечиньска яко одинокий мотив до уступленя з дружини руско-народного театру подала в згаданій просьбі, що їй трафив ся „випадок заробити собі красчий шматок хлїба“. (Пані Стечиньска не виступала вже від початку сего року на сценї, отже три місяцї перед смертию чоловіка, а була тілько касієркою театральною, за що побирала 30 зр. місячно).

„В слїд за повисшою на неправдивих информациях опертою звісткою „Буковини“ появилась тота звістка і в „Народній Часописи“, котра надто зі своєї сторони робить видїлови закид, мов-то заряд (видїл?) був причиною того, що деякі члени дружини театральної уступили. За „Народною Часописю“ накинув ся і „Галичанин“ на видїл з доносом, мов-то під єго управою театр розбиває ся (тимчасом дає він представленя в Снятині) і пр., а надто з своїми клеветами на видїл „Рускої Бесїди“ і на єго референта справ театральних, котрий єсть тілько виконавцем постанов видїлу. „Галичанин“ посунув ся так далеко, що просто приписує видїлови вину смерти бл. п. Стечиньского! Кождий розумний чоловік мусить признати, що против таких напастий і клевет годї боротись ся.

„З своєї-ж сторони видїл впевняє всїх бажаючих добра руско-народній сценї, що найщиршим бажанем видїлу є і буде: довести до того, щобя нашу сцену поставити на становиско їй належне, чого годї було осягнути через елементи просто деструктивні, котрі уступивши з театру, уміють тепер найти собі легковірних, а при тім розвести народної сцени неспріяючих людий, що поміщуючи радо клевети і неправди в органах до їх диспозициї стоячих, та накидаючись на працї видїлу, служать інтересам личним, а не справі народно рускої сцени. — *Від видїлу „Рускої Бесїди“ у Львові*“.

В цїлім цивілізованім сьвітї єсть звичай, що коли якась ґазета діткне в чім небудь оправедливо чи тим більше несправедливо якусь особу або інституцию, то діткнена особа або інституция подає своє оправданє чи спростованє в тій ґазетї, котра то зробила, а обовязком моральним і законним тої ґазети єсть, подати то оправданє чи спростованє. І зовсїм справедливо; нехай читателї тої ґазети знають, чи она мала рацию чи нї і нехай не осуджують факту несправедливо. Лиш тогди, коли-б дотична ґазета не хотїла того зробити, (хоч єї можна змусити до того) іде ся з своїм оправданем до иншої ґазети. Отже повисше оправданє повинен був видїл „Рускої Бесїди“ передовсїм і нам прислати. Коли-ж так не зробив, то нас то зовсїм анї не гнїває анї не ображує, бо видимо в тім лиш брак деяких цивілїзацийних моментів. Що більше, ми були би подали се письмо видїлу „Рускої Бесїди“ за „Дїлом“ навіть без всякого коментаря, як би не то, що видїл „Рускої Бесїди“ хотячи скинути з себе вину робить нам так тяжкі докори, і підсуває нам такі причини нашого поступованя в сїй справі, що годї нам мовчати і мусимо виступити у власній обороні.

В письмі видїлу „Рускої Бесїди“ сказано, що за „Народ. Часописию“ накинув ся і „Галичанин“, — значить ся, що і „Народ. Часопись“ накидала ся. Ну, сего ми не робили, ми не накидаємо ся на нікого; а коли порушили справу театру, то яко публичний орґан, мали до сего таке саме право, як і кождий Русин, котрого обходить кожда народна інституция. Коли-ж ми сказали, що причина упадку нашого театру мусить бути не лиш по сторонї самих артистів, але й по сторонї заряду, то

---

1)

## Дещо з технїки.

### I.

Дезидерий Патентирович, винаходець зі Львова. — Винаходи і винахідцї. — Чого треба до винаходу. — Винахід парового кермованя при парових машинах. — Доля винахідцїв і обезпеченє винаходів або патенти на винаходи.

Недавно тому помістила була одна віденьска ґазета під заголовком „Чотирогранні і еліптичні колеса“ слїдуючий коротенький шкіц Зденка Андерле'го:

„Моє зване інженїра-машиніста має то до себе, що менї приходить ся доволь часто висказувати мою гадку вартости або відповідности якогось нового винаходу. Було то кілька днїв тому назад. Я сиджу як-раз при роботї та виготовлюю конструкцийний рисунок для нового способу сполучуваня шин коли хтось пукає до дверий. Зараз по тім входить якийсь панок; з поверховности можна би гадати, що то якийсь маляр або артист.

— Добрий день! Чули ви о тім корабли на колесах інженїра Базена? — питає він мене від разу без всякої попередної розмови.

Я видивив ся трохи здудуваний на незнакомого.

— Ах, ви мене може вже не пізнаєте; я ваш давний товариш шкільний з технїки, Патентирович, Дезидерий Патентирович зі Львова.

Аж тепер я єго пізнав. — Правда, то ви; вибачайте, але то вже вісїмнайцять лїт тому. — Ну, чим же можу вам служити?

— Чули ви вже о тім корабли на колесах?

— Нї, не чув ще, пане Патентирович, анї словечка!

— Та-а-ак? Та й не читали нїчого?

— Читати?... Може й читав.

— Отже видите; я винайшов щось подібного, але — щось лїпшого! — Далеко лїпшого! Чей вже раз прийде час, коли моє імя стане звістне цїлому сьвіту, чей вже й для мене засвитає красша будучність.

І він став розповідати.

Кільканайцять лїт тому назад розповідали менї, що підчас окупациї Босни войскова управа мала богато клопоту з найнятими підводами. Гальми при возах були, як звичайно деревлянні кльоци, що висять перед задними колесами, а котрі звістною корбою треба довго прикручувати, доки они аж не пристануть тає до колїс, що не дадуть їм борзо обертати ся. Але не раз урвав ся ланц, або не було вже часу загальмувати і віз, особливо коли то було з гори, став котити ся і нещастє було готове. То само дїяло ся, коли треба було їхати під гору; не помогла нїчого гальма, віз котив ся в долину, скоро конї були помучені. Аж ось, щоби тому лиху зарадити, завели чотирогранні колеса. Як стій щезли всї давні клопоти. Ви чей розумієте, що то значить!

Я хоч того анї трошки не розумів, але сказав єму на то: Ну, розуміє ся! То було просто щось величезного!

— Отже видите, заведенє тих колїс піддало менї гадку до того винаходу, який я зробив, а котрий мабуть призначений більше, як всякий инший нашого, богатого у винаходи столїтя зробити переворот на всїх полях новочасної людскої дїяльности.

Пана Патентировича то трошки укололо, коли побачив, що я усьміхнув ся якось недовірчиво.

— Не будете сьміяти ся, коли вислухаєте мене до кінця. Я прийшов до вас як-раз для того, щоби почути вашу гадку о моїм проектї, бо ви чоловік фаховий, що знає ся добре на механїчній технольоґії. Отже послухайте. Основи мого винаходу ось такі: Обі пари колїс мого воза будучности складають ся з еліптичних (подовгасто круглих) колїс зовсїм однакової величини. Заложивши раз ті колеса, або лїпше сказавши еліпсолеса на оси і заткнувши закоlесники, розходить ся вже лиш о то, щоби передну пару еліпсолес поставити так, щоби они довшим кінцем стояли на земли, підчас коли друга пара еліпсолес стоїть коротшим кінцем. Коли відтак посунути віз на перед — а то досить лиш трутити его рукою, то ті еліпсолеса, скажім для приміру в сїм случаю, задні, що стояли довшими кінцями, перехилять ся на на коротші кінцї; посунуть ся отже лиш малим розмахом наперед, але рівночасно і передна пара еліпсолес, що стояла коротшими кінцями посуне ся і стане довшими кінцями та перейме на себе рух задних еліпсолес. Переднї будуть спадати, задні підносити ся і так бу

тим ще ми не накинули ся на нікого. Нам ходило лиш о вияснене самої справи. Бо преці, коли майже в один час і нараз виступають з театральної трупи і директор (вглядно управитель) спроваджений з заграниці і довголітні та найліпші артисти і артистки, то чей же можна се назвати упадком театру і шукати причини того та спитати о ню. На то видїл не відповів, а сховавшись в скобки зі знаком запитаня робить ще з нас нїби дурнуватих, мов то ми не знаємо кого питати! Преці видїл „Рускої Бесїди“ єсть видїлом лиш сего товариства, а не видїлом театру. Так само то ще не доказ, що театр не упадає, бо дає представленя в Снятині; можна давати представленя і в Кулчкові і Пацикові, але то ще не буде доказом, що театр станув на висоті своєї задачі.

Наконець підсуває нам письмо видїлу ще й то, мов би ми, не сприяючи розвоєви рускої сцени накидували ся на праці (!) видїлу і слушили личним інтересам, а не справі народної рускої сцени. Питаємось, чиїм личним інтересам? П. Касиненка, котрого ми й з лиця не бачили, а котрий виїхав до Росиї? Або може личним інтересам уступивших артистів і артисток, з котрих ледви декотрих знаємо лиш по імени або зі сцени? — А як сьміє видїл „Рускої Бесїди“ інсинувати нам, що ми не сприяємо розвоєви рускої сцени? На яких основах опирає сї свої слова, які дасть на то докази, коли то не проста, погана інсинуация, дуже не до лиця видїлови поважного товариства? — Інсинуациями нїхто не вияснює справи, нїхто не оправдує ся, хиба той, хто хоче затемнити справу, хто не хоче або не може дати поясненя, опертого на фактах.

По сїм чей видїл „Рускої Бесїди“ зрозуміє, що его письмо в „Дїлї“ нас не вдоволило. Вільно видїлови ігнорувати „Народну Часопись“, але не вільно ігнорувати рускої суспільности. Розбирати ще дальше его письмо не хочемо, а то знайшли би ми там ще не одно. Нехай стане сего.

---

# Новинки.

*Львів дня 16 падолиста 1896.*

**— Нові стациї телєграфічні.** Ц. к. Дирекция почт і телеграфів оголошує: З днем 19-го с. м., взглядно з днем отвореня желїзничого руху на шляху Тернопіль-Копичинцї буде заведений на желїзничих стациях: Острів-Березовиця, Прошова, Струсів, Теребовля, Деренівка і Хоростків рух телеграфічний з обмеженою службою дневною для загального ужитку.

**— Видумані скарби.** Мешкаюча в Кракові п-ї С. віддала за порадою своєї служницї стару коробку до направи братови тої-ж служницї, столярскому челядникови, 19-лїтному Ів. Вонторови. Вонтор доніс через свою сестру п-и С., що направляючи коробку, найшов в нїй старинну польску монету вартости 100 зр. і документ з 1763 р., котрий говорить о закопаних під Ковном скарбах. Пані С. зажадала звороту документу, але Вонтор дав їй лиш відпис. Тодї обжалувала его п. С. в судї і сими днями відбула ся розправа против обжалованого. При розправі виявило ся, що Вонтор видумав цїлу історию, а відпис документу зладив сам, начитавши ся ріжних книжок. Суд увільнив его від вини.

**— Обильне жерело нафти** відкрито в Ропици рускій під Горлицями. Жерело показало ся на ґрунтах наслїдників властителя села пок. Ропоцкого і дає без помпованя 500 бочок ропи денно.

**— Зелїзнична катастрофа.** Варшавскі часописи доносять, що в вівторок дня 10-го с. м. о годинї 3-ій по полуднї між стациями Кузниця і Сокілка коло Білостока розбив ся почтовий поїзд в наслїдок наїханя на другий поїзд. Одна варшавска ґазета вислала на місце нещастя свого справоздавця, котрий надіслав таке справоздане з тої причини: На місци катастрофи найдено шість трупів, а між ними двох офіцирів, двох подорожних цивільних і двох женщин. Кажуть, хоч то ще не ствердженє, що одним з подорожних, котрі упали жертвою нещастя, єсть ґр. Ротфор. Для помочи наспіли два поїзди, один з Варшави, другий з Вільна. Судові власти вислали на місце комісию. Всї три льокомотиви від обох поїздів дуже ушкоджені. Після найновійших вістий, число убитих виносить 8 осіб тяжко покалїчених єсть 13, а легко 22. Одною з жертв єсть імовірно властитель Сокілки і его дочка, а догадують ся, що мусїла утратити жите і его жінка, бо не найдено еї нї між живими, нї трупа еї. Ще онодни рано лежали на шинах розбиті льокомотиви, з котрих одна вбила ся в другу.

**— Доля галицких еміґрантів в полудневій Америці.** З полудневої Америки наспіли нові вісти урядові о безвихіднім положеню галицких еміґрантів та о обманьствах еміґрацийних аґентів. До Монтевідео, столиці Урагваю, прибуло дня 14-го серпня с. р. 50 галицких селян, переважно з повітів скалатского і збаражского. Представляли они собою образ крайної нужди: па пів голі, без гроша, зачали просити по улицях милостинї або роботи. Власти урядові не хотїли ними заняти ся і з великим трудом удало ся австрийскому консулятови приміститн їх в міскім притулку для безприютних. З зізнань еміґрантів виходило, що властивою метою їх подорожі є Парана в Бразилії, де вже суть їх свояки. В Ґенуї купив якийсь аґент за їх грошї карти корабельні нїби то до Бразилії, а они слїпо ему повинували ся. Пароход завіз їх до Марсилії, звідки на кораблі Italia мали бути перевезені до Парани. Однак сей корабель не поплив до Бразилії (бо правительство бразилійске збoронило вступу галицким еміґрантам) лиш просто удав ся до Монтевідео і там покинув еміґрантів, кажучи їм, що за кілька годин зайдуть до Парани. Цїлу сю подорож оплатили еміґранти, а що їм ще лишило ся, то й се виманили від них в дорозї. І так опинили ся еміґранти в столици Урагваю без гроша і без роботи. Консулятови австрийскому в Буенос Айрес удало ся з великим трудом випрохати у бразилійского правительства, шоби перевезло безплатно еміґрантів до Парани. Але чи там їх доля поліпшить ся, ледви можна надїяти ся, бо бразилійскі плянтатори обходять ся з галицкими еміґрантами мов з невільниками.

**— Великий огонь.** В селї Болозві горішній, старомісткого повіта, вибух дня 3-го с. м. в наслїдок неосторожного обходженя з нафтовою лямпою огонь, котрий па сильнім вітрі знищив 13 госпо-

---

дуть порушати ся, доки хто схоче. Порушаючою силою в сїм случаю, з вимком першого потрученя силою мушкулів моеї руки, єсть притягаюча сила землї. Ну, як, хиба-ж се не така гадка, що нема їй пари?

— Певно, що нема, пане Патентирович! Нема й не буде!

— Поминувши вже то, що мій винахід на поли робленя возів зробить безперечно і мусить зробити як найбільший переворот, поминувши то, що механїчна технольоґія збогатить ся незвичайно новими основами науки, треба ще й то мати на увазї, що через заведенє возів мого винаходу, що буде мусїло конче настати, збільшить ся майно незвичайно, бо в будучности не треба вже буде уживати коний.

— Але материял, з котрого будуть роблені оси, буде знову коштувати богато гроший!

— Як-раз длятого треба їх буде робити з як найліпшого материялу. Делкі знамениті смаровила суть до того також дуже придатні. О, я вже все добре наперед обдумав! Все, все добре розважив. А що вози будуть дуже скоро бічи, то й треба такого приладу до гальмованя, котрий би дуже скоро дїлав. До того надає ся дуже добре патентована скорогальма — она, що правда не мого винаходу, але єсть дїйстно знаменита; — досить потиснути лиш на ручку від підойми, а она замкне ся а віз спинить ся ще значно борше, як теперішною гальмою при льокомотивах. Але на тім ще не конець. Мій віз з елїптичними колесами єсть первовзором вічного саморуха (Perpetuum mobile), котрий на дармо силували ся доси люди винайти.

— Подумайте собі, що мій віз будучности порушає ся но такій дорозї, яко то еї роблять тепер для вигоди тих, що їздять на вельоципедах, значить ся, що та дорога нахиляє ся легенько до середини, щоби обезсилити шкідливий вплив відосередної сили, а зможете легко уявити, що віз той буде мусїв заєдно і вічно котити ся, скоро раз рушить ся — отже Perpetuum mobile (вічний саморух) єсть готове!

— А що-ж вам з того прийде, що віз буде вічно котити ся?

— Що менї з того прийде? Зважте лиш! Скоро віз раз стане котити ся, то можна буде преці за помочию простих переносів ремінних і кілька зубчастих колїс перенести поземий рух на всякого рода иншпй рух, а внаслїдок того буде можна порушати всїлякі машини на самім возї. Ну — що-ж ви на мою гадку?

— Знаменита! Така, що не знайдесь друга така! Але менї видить ся, що еї не можна буде перевести в дїло!

— Сьмійте ся з того! Все можна, скоро лиш чоловік схоче!

— Та й знову ваша правда!

— Ну, видите; отже вже по троха признаєте? А що-ж би ви, паноньку, зробили з таким винаходом?

— Я? — Я би его відпродав Юлієви Верному.

Так? То я би того не зробив! Що-до вічного саморуха то ще собі розважу, але що-до воза, то дїло вже зовсїм в порядку; вертаю як-раз з уряду патентового, де зголосив ся по патенти на мій винахід.

— Дай Боже щасливо!

— Бо то, бачите, паноньку, я не забагаю великих гроший з мого винаходу. Менї розходить ся головно о то, щоби з успіхів мого знаня люди стали щасливі. Длятого я й постановив собі перший такий віз дарувати товариству ратункову. Цїкавий я, що скаже др. Харас [1]) на такий дарунок?

— Ну, я думаю, що він певно запросить вас до першої їзди з собою та й возьме ще двох помічників до себе.

* * *

Не знаємо, чи п. Зденко Андерле видумав собі свого Дезидерия Патентировича зі Львова, чи взяв собі взорець до него з природи. Хто знає Львів і давнїйші его рускі кружки, готов би присягати, що то живцем схоплена львівска фіґура, знана навіть і на провінциї в деяких підгірских сторонах. А впрочім, яке нам дїло до того, звідки родом Андерле'го Патентирович? Такі Патентировичі знаходять ся всюди і у всїх народів. Ми навели сей шкіц длятого, що хочемо тут дещо поговорити о винаходах і винаходцях, а при сїй нагоді й показати, якими дорогами ходить дух чоловіка і як він иноді сходить на манівцї, хоч ему здає ся, що він на простій дорозї до винаходу.

* * *

Звичайно каже ся, що потреба єсть матїрю винаходів. Так було дїйстно колись, але не зовсїм так тепер при кінци девятнайцятого столїтя, коли мало що не кождий день приносить нам по кілька, иноді навіть дуже важних винаходів. Розуміє ся, що остаточно всї винаходи мають на цїли заспокоєнє якоїсь, хоч би лиш, що так скажемо ідеальної потреби, але та потреба показує ся часто аж тогди, коли зроблено якийсь винахід. Потреба змусила людий шукати способу, яким би можна найдогіднїйше робити огонь або розтирати верно на муку. Але потреба лїтати бальоном у воздусї показала ся аж тогди, коли придумано бальон. Перед тим не чув нїхто тої потреби. Так само показала ся потреба скорої їзди аж тогди, коли придумано першу льокомотиву. Атже й нинї єсть ще богато таких людий, котрі не чують тої потреби, коли противно для инших навіть блискавичні поїзди їздять ще за поволи. В шісдесятих роках, коли винайдено телефон, не чув нїхто потреби говорити до свого сусїда не пішовши до него до дому. Нинї показала ся вже потреба розговорювати безпосередно межи Львовом а Віднем. А то чей вже найліпше: якийсь винаходець взяв в Берлинї патент на то, що придумав ляльку майже величини живого чоловіка, котра колише колиску і сьпіває до того пісню укрити в еї середині фонографом! На що то кому здало ся? А хто знає, чи колись не покаже ся потреба і таких мертвих нянькок?

З того всего виходить, що до робленя ви-

[1]) Предсїдатель віденьского товариства ратункового, що дає першу поміч занедужавшим де случайно на улици і відвозить їх до шпиталю.

дарств, з котрих лише одно було обезпечене. Разом згоріло 26 будинків, а загальна шкода виносить 20.000 зр.

— **Гарні відносини** панують в Сербії. Від кількох тижднів облягають товпи народу почтовий уряд в Білгороді і домагають ся виплати почтових переказів. Одні просять, другі кричуть, инші знов кленуть, але все те нічого не помагає, коли в касї нема гроший на виплату переказів, бо правительство забрало вплачені гроші з кас на покрите біжучих видатків. Кілько то осіб має з того великі страти, а кілько знов купців може збанкротувати.

— **Брилянт в зубі.** Сими днями прийшов в Празї до лїкаря торговельний аґент і казав собі вирвати один зуб. Коли дома оглянув вирваний зуб, спостеріг в нїм блискучий камінчик. Се був брилянт. Жінка аґента пригадала собі, що перед роком випав їй при прилагоджуваню якоїсь страви брилянт з брошки і щез без слїду. Очивидно брилянт дістав ся враз зі стравою до рота аґента і запхав ся в діравий зуб. З того часу терпів аґент страшні болї від того зуба.

## ТЕЛЕҐРАМИ.

**Рим** 16 падолиста. Король Менелик вислав телеґраму з Адісабеба до короля Гумберта, в котрій каже, що чує ся щасливим, що може его повідомити о заключеню мира. Знаючи, що день 24 жовтня есть великим сьвятом для королївскої родини (весїлє наслїдника престола) висказує Менелик свою радість з того, що з волї короля і завдяки розумови і поважному характерови Нераццініґого, сей памятний день буде днем радости для материй і батьків італїяньских плїнників. Телеґрама кінчить ся многолїтством для короля Гумберта.

**Атини** 16 падолиста. Якийсь 40 лїтний чоловік убив на улици купця Франґопульо, а купця Колля зранив. Убийника зловили, а він сказав, що допустив ся убийства в імени социялїзму.

## Переписка зі всїми і для всїх.

**Григ. Маґ. в Кок.:** Після ореченя Вп. проф. Медведского при львівскій технїцї, прислана Вами „глинка" не есть глинкою, лиш мішаниною мінералів, в котрій переважає кремінь; есть в нїй добрих три чверти самого кременя. Того рода мішанина есть досить рідка і коли-б она знаходила ся у великій масї, то можна би єї ужити до виробу водного скла або на поливу. Проф. Медведский сумнїває ся однакож, щоби она на вашім ґрунтї знаходила ся в так великій масї, щоби аж можна оперти на нїй якусь фабрику згаданих виробів, тим менше, що мішанина та не всюди буде знаходити ся в земли в такім самім складї. Впрочім може она мати хиба таке саме значінє, як пісок. Може будете цїкаві довідати ся, що то есть скло водне, длятого даємо Вам тут его поясненє. Коли стопити 100 частий білого піску, розтертого на порошок, з 28 частями потажу, 22 частями паленої соди і з 6 частями порошку з деревляного вугля, або коли розпустити кремінний порошок в содовім лузї, то дістане ся масу, звану водним склом. Водне скло, розтерте на порошок і варене з водою розпускає ся в нїй і дає т. зв. готове або препароване водне скло, котре продають в торговли. Водним склом помащує ся дерево, полотно, папір і т. д., щоби его забезпечити від огню. Дерево, помащене кілька разів водним склом, не гниє так борзо на вогкости і черваки его не точать та гриб на нїм не кидає ся. Крім того служить водне скло яко кіт до скла, порцеляни, каміня і т. д. Ваша глинка есть, здаєсь, родом т. зв. гірскої муки і єї можна би ще уживати може до полїрованя, подібно як трипїлї, до виповнюваня стїн в зелїзних касах, безпечних від огню і т. п. — З присланих гроший мусїли ми заплатити 5 кр. за присилку; з оставших ужили ми 5 кр. на оплату почтову і купили почтову карту ощадности, котру Вам висилаємо. Купуйте марки по 5 кр. і налїплюйте на нїй, а коли цїлу залїпите, занесїть на почку та зробіть так, як ми радили в „Добрих радах" що до почтових кас ощадности. — **Іван Дуб у Львові:** Дуже нам жаль, що ми забули адресу тих двох Американцїв, що винайшли средство, за котрим Ви допитуєте ся, а то були-б Вам подали. Нинї пригадуємо собі лиш ось що: Один з тих винаходцїв хвалив ся перед другим, що винайшов таку масть, котрою лиш помастити хоч би долоню, а зараз виросте на нїй волосє. А другий єму на то: „Я винайшов ще лїпшу. Я мав пса, котрому притяв хвіст. Нещастє хотїло, що той пес відтак згиб. Але я пригадав собі свою масть та помастив нею добре кусник відтятого хвоста, і ось за кілька хвиль виріс на нїм новий пес" — Що сказав на то перший винаходець, того вже не знаємо; мабуть лиш засоромив ся. А з того для Вас така наука: Средства на прискоренє заросту нема. Всї тї, так дуже захвалювані на заріст масти, помади, есенциї, „цибульки на заріст бороди" і т. п. средства що нїби то прискорюють поріст волося, суть лиш простим обманьством, обчисленим на легковірних, звичайно молодих людий, котрим перед часом хоче ся бути старими. Найпевнїйшим сpеством есть зачекати, аж сам заріст прийде, а поки що тїшити ся лїтами молодости і уживати їх розумнїйше. Весна раз красна! Чим борше постарієте ся, тим скорше відтак затужите за молодостию і схочете бути молодим, та будете що найменше платити голяреви, коли не ще якимись иншими, так само непомічними, а може навіть і шкідливими способами старати ся надати собі молодий вид і молодечу силу. Або скажете, як та ворона, що пустила сир з дзюба: Ба, коби вернули тї молоді лїта! — **М. Б. в Balosvagos на Угорщинї:** Розвідаємо і дамо вам знати на сїм місци, але мусите підождати. — **Катерина П. в Медв.:** Найлїпше було би, як би ви самі написали до Гербера в Бернї і зажадали від него відповідь. Але й ми будемо розвідувати, лиш мусите трохи зачекати. Відповідь дістанете на сїм місци, скоро довідаємо ся. Гербер повинен би відповісти, бо то его моральний обовязок. — **О. К. в Б.:** Купіть собі „Правотар" Василя Лукича і „Збірник законів адмінїстрацийних дра Савчака". Напишіть до книгарнї Товариства ім. Шевченка, Львів, ул. Академічна ч. 8, або до книгарнї Ставропигійскої, ул. Руска ч. 5. Лїпших підручників нема. — **М. К. механік:** В рускій мові таких книжок зовсїм нема; в польскій суть, але переклади з досить лихих, нїмецких підручників н. пр. Podręcznik mechaniki dla średnich szkół technicznych i samouków M. Lauensteina, зі 140 рисунками, цїна 1 зр. 68 кр., можете дістати в „Польскій книгарни" у Львові. Знаменитою есть вімецка книжка Die Schule der Mechanik, для самоуків, особливо же для практичних механїків і ремісників, Bauschinger-a, в 636 рисунками. Ми знаємо старше видане сеї книжки (може есть і нове) а можна би єї дістати в антикварни Bermann-a Wien I. Ber. Johannesgasse Nr. 2. — **Комітет церковний в Гр.:** Кольоровані образи до вікон церковних і зелїзні вікна доставляє віденьска фірма Gebrüder Schiller VI Bez. Magdalenenstr, 23. Ми радили би Вам однакож переписати з найпершою в сїм фаху і найславнїйшою фірмою в Інсбруку: Neuhauser Dr. Jele & Comp. Tiroler Glasmalerei u. Kathedralen-Glashutte in Insbruk, Direktor dr. Albert Jele (Filiale in Wien VI. Magdalenenstrasse 29, Leiter Karl Gold і зажадати від неї також інформациї що-до зелїзних вікон. — (Дальші відповіди пізнїйше).

**Адреси:** У Вільманици, почта Яворів, виробляють з рогожини: кобелї, рогіжки, застави за ліжка, кошики, торбинки на книжки і т. п. річи. Замовленя приймає Заряд школи тамже. — Маляр артист Михайло Богданьский в Яслисках приймає всїлякі роботи церковні як: мальованє образів, олтарів, іконостасів і стїн, з позолочуванем і роботами різьбарскими по цїнах як найприступнїйших.

---

находів спонукує чоловіка не лиш сама потреба; есть ще щось иншого в чоловіцї, що пре его до того: якась висша гадка, якась ідея. Але й та висша гадка, та ідея, не возьмесь звідкись сама з себе; мусить ще щось бути, що наведе на ню. Дуже часто буває то лиш якийсь простий случай, якесь з'явище в природї, якась робота, а навіть сама розмова. Звістно загально, що винахід крашеня вовни на червоно вже в глубокій старинї приписують тому случаєви, що хтось побачивши пса з червоним носом, думав, що то кров і обтер єї вовною, а опісля дослїдив, що пес їв якісь морскі звірята і від них замастив собі ніс на червоно. Фенїкіяни винайшли спосіб робленя скла при тій нагодї, коли побачили, що камінє уставлене на огнищи, де варено їсти, покрило ся шкливом.

Длятого, що винахід буває часто лиш простим случаєм, може бути винаходцем кождий чоловік. По правдї сказавши навіть кождий чоловік есть дїйстно винаходцем в більшій або меншій мірі, бо кождий придумує собі щось такого, що може бути добре і догідне для него. Але як винаходом можна лиш то назвати, що для всїх людий без виимки, чи то посередно, чи безпосередно, може принести якусь користь, а чого перед тим не було, чого нїхто не знав і не міг зробити, так знов справдїшним винаходцем може назвати ся лиш той, хто дїйстно придумав щось такого, чого перед тим ще нїколи не було і чого перед ним нїхто не знав і не зробив. Машини до шитя або до кошеня збіжа вже нїхто не винайде, бо они вже суть; може хтось знайти ся, що придумає до одної або другої ще щось лїпшого, улїпшить машину, але головна заслуга винаходу остане ся все-таки при тім, що перший єї придумав.

Але й всяке улїпшенє якогось винаходу не перестане бути само про себе винаходом. Оно часом має навіть в практицї так само велике значінє, як і первістний винахід, бо без него нераз і цїлий головний винахід не мав би вартости. Що значила би н. пр. парова машина, в котрій не було би вентиля безпечности, котрий не допускає, щоби пара розірвала машину? Длятого винаходцем есть не лиш той, хто придумає щось на скрізь самостійного, щось зовсїм нового, небувалого, але й той, хто до готового придасть ще якусь важну частинку і піднесе нею вартість первістного винаходу. На винаходи складає ся нераз богато людий і богато лїт. Один і той сам первістний винахід може длятого прибрати з часом всїлякі види; маємо н. пр. машини до шитя Гове'го, Зінґера і Вілера та Вільзона.

Винахід може бути дальше своєю важностию, своїм практичним значінєм, своїм складом і т. д. великий або малий, важний або менше важний. Хто перший придумав граблї, був безперечно винаходцем, але винахід его супротив винаходу машини до згортаня сїна есть значно меншої ваги. Простий варстат ткацкий був колись безперечно важним винаходом, але винахід парових варстатів став ся далеко важнїйшим. Тепер же маємо вже й такі варстати ткацкі, котрими робить сила електрики і сила стисненого воздуха. А всеж-таки всякі хоч би й найменші вартости не тратять супротив великих свого значіня, скоро дають ся відповідно зужиткувати. Возьмім за примір хоч би лиш таку дрібничку як звістна забавка під назвою „Вставай чоловічку!" Есть то на цаль або два довгий кусень стрижіня з базника, до котрого на однім кінци приліплена оловянна плитка, а на другім кінци намальоване лице чоловіка. Цїлий той кусник стрижіня лекший як оловянна плитка і коли его перевернути, то плитка зважує ся назад і підносить стрижінь до гори; намальований чоловічок нїби сам встає. Винахід, як бачимо, дуже простий і маловажний, а однакож приносив яко забавка хосен тому, що его придумав. Француз, що в сїмдесяти роках придумав був металеву жабку, котра за потисненєм рарахкала, доробив ся мілїонів на тім винаходї. З того видимо, що важність якогось винаходу лежить нераз не в нїм самім, але в его зужиткованю, а з того виходить, що й найменші винаходи мають своє значінє.

(Дальше буде)

---



За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.